

ZPRÁVA O ZÁKLADNÍCH PRÁVECH – 2022

Rok 2021 přinesl v oblasti ochrany základních práv pokrok i nezdary. *Zpráva o základních právech 2022* agentury FRA přináší přehled hlavního vývoje v této oblasti a upozorňuje jak na úspěchy, tak na oblasti, které i nadále vzbuzují obavy. Tato publikace představuje stanoviska agentury FRA k hlavnímu vývoji v uvedených tematických oblastech a souhrn důkazů podporujících tato stanoviska. Poskytuje tak hutný, ale informativní přehled hlavních problémů, jimž EU a její členské státy čelí v oblasti základních práv.

STANOVISKA AGENTURY FRA

1 [ZAMĚŘENÍ]

Sociální práva a rovnost s ohledem na oživení po pandemii covidu-19

3

Provádění a používání Listiny na vnitrostátní úrovni

6

Rovnost a nediskriminace

9

Rasismus, xenofobie a související nesnášenlivost

12

Rovnost a začleňování Romů

15

Azyl, víza, migrace, hranice a integrace

17

Informační společnost, soukromí a ochrana údajů

20

Práva dítěte

23

Přístup ke spravedlnosti

25

Vývoj v oblasti provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením

Rukopis byl dokončen v dubnu 2022.

Ani Agentura Evropské unie pro základní práva, ani žádná jiná osoba jednající jménem Agentury Evropské unie pro základní práva nenese odpovědnost za případné využití těchto informací.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022

Print	ISBN 978-92-9461-812-2	ISSN 2467-2386	doi:10.2811/48850	TK-AM-22-001-CS-C
PDF	ISBN 978-92-9461-774-3	ISSN 2467-2610	doi:10.2811/2	TK-AM-22-001-CS-N

© Agentura Evropské unie pro základní práva, 2022

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

K veškerému použití nebo reprodukci fotografií či jiného materiálu, k nimž Agentura Evropské unie pro základní práva nemá autorská práva, je nutné získat svolení přímo od držitelů těchto práv.

Zdroje fotografií:

Titulní strana (shora dolů): © BGStock72/Adobe Stock; myboys.me/Adobe Stock; Lazyllama/Adobe Stock

Strana 1: © Rob/Adobe Stock

Strana 2: © BGStock72/Adobe Stock

Strana 2: © RioPatuca Images/Adobe Stock

Strana 3: © FRA

Strana 3: © AlexImx/Adobe Stock

Strana 4: © Bluedesign/Adobe Stock

Strana 6: © Aleksander Kalka/NurPhoto/Getty Images

Strana 7: © Mangostar/Adobe Stock

Strana 8: © Ananass/Adobe Stock

Strana 9: © myboys.me/Adobe Stock

Strana 9: © dusanpetkovic1/Adobe Stock

Strana 10: © Ton Koene/Alamy Stock Photo

Strana 11: © Fizkes/Adobe Stock

Strana 12: © Birute/iStock

Strana 13: © FRA

Strana 14: © Philippe Huguen/AFP/Getty Images

Strana 15: © Jacopo/Adobe Stock

Strana 15: © BalkansCat/iStock

Strana 16: © Elmar Gubisch/Adobe Stock

Strana 16: © Henry-Martin Klemt/Adobe Stock

Strana 17: © Jirsak/Adobe Stock

Strana 17: © Gorodenkoff/Adobe Stock

Strana 18: © Vitalii Vodolazsky/Adobe Stock

Strana 19: © Michael Traitov/Adobe Stock

Strana 20: © New Africa/Adobe Stock

Strana 20: © Ralf Geithe/Adobe Stock

Strana 21: © Jenny Matthews/Getty Images

Strana 22: © Emin Ozkan/Adobe Stock

Strana 23: © Jirsak/AdobeStock

Strana 24: © AJ_stock_photos/Adobe Stock

Strana 24: © Corgarashu/Adobe Stock

Strana 25: © Chansom Pantip/Adobe Stock

Strana 26: © Jenny Sturm/Adobe Stock

Strana 27: © Seventyfour/Adobe Stock

Strana 28: © Nathaphat Nampix/Adobe Stock

1 [ZAMĚŘENÍ]

SOCIÁLNÍ PRÁVA A ROVNOST S OHLEDEM NA OŽIVENÍ PO PANDEMII COVIDU-19

Pandemie covidu-19 měla dopad na to, jak lidé mohou požívat svých sociálních práv, i když ne ve stejné míře. Velká část obyvatelstva v EU čelila nadměrné úmrtnosti, zvýšenému riziku chudoby, omezením v zaměstnání, nedostatečnému přístupu k digitální infrastruktuře, omezenému přístupu ke zdravotní péči, péči o děti, vzdělávání a odborné přípravě, omezením v souvislosti se zapojením do společnosti a napětí, pokud jde o rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem.

EU reagovala rychlými opatřeními ze strany Evropské komise a několika agentur, včetně Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí, které poskytuje podrobnou týdenní analýzu epidemiologické situace, a Evropské agentury pro léčivé přípravky, která hodnotí léčebné postupy a očkovací látky proti covidu-19. Kromě toho bylo na řešení sociálního dopadu pandemie členskými státy prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost poskytnuto 723,8 miliardy EUR. V důsledku toho předložily členské státy více než 850 opatření ke zlepšení uplatňování sociálních práv v rámci oživení po pandemii.

Provádění těchto opatření musí být systematicky monitorováno z hlediska dodržování základních práv, aby bylo zajištěno, že jsou využívána účinně a efektivně a že jsou při tom dodržována práva lidí. Členské státy však obecně nezapojují statutární orgány s působností v oblasti lidských práv do monitorování účinnosti opatření přijatých v jejich plánech pro oživení a odolnost s cílem prosazovat sociální práva.

Závazek EU v oblasti sociálních práv je zakotven v právním řádu Unie, jak dokládají články 4, 9 a 151 Smlouvy o fungování Evropské unie a článek 3 Smlouvy o Evropské unii, jakož i hlava IV Listiny základních práv EU o solidaritě.

V roce 2021 reagovala EU a její členské státy na pandemii covidu-19 obnoveným závazkem vytvořit „sociální Evropu“, jak prokázal sociální summit v Portu a akční plán pro evropský pilíř sociálních práv. Nařízení, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (2021/241), odráží právní a politické závazky Unie a ukládá členskými státy povinnost vysvětlit, jak jejich národní plány pro oživení a odolnost přispějí k provádění evropského pilíře sociálních práv. Nařízení rovněž obsahuje odkazy na základní práva, například pokud jde o ochranu údajů, ochranu životního prostředí a rovnost.

EU poskytla členskými státy prostřednictvím tohoto nástroje 723,8 miliardy EUR, mimo jiné na řešení sociálních škod způsobených pandemií. Tento nástroj proto představuje závazek Unie vybudovat spravedlivější, inkluzivní a sociální Evropu. Umožnil členskými státy předložit více než 850 opatření, která mají vést k posílení sociální a územní soudržnosti a mohla by přispět k naplňování sociálních práv. Tato opatření řeší řadu sociálních slabých míst u různých skupin obyvatelstva v EU, včetně žen, dětí a mladých lidí ve zranitelném postavení, osob se zdravotními postiženími, starších lidí, Romů a osob v nejistých pracovních podmínkách.

STANOVISKO AGENTURY FRA 1.1

EU a její členské státy by měly prosazovat sociální práva osob ve zranitelném postavení, které byly pandemií postiženy nejvíce, a to prostřednictvím vyplácení finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost v souladu se všemi příslušnými právními povinnostmi a politickými závazky. Členské státy EU by měly financovaná opatření upravit, pokud se ukáže, že nejsou dostatečně účinná při řešení sociální zranitelnosti lidí.

Obecně řečeno, členské státy zahrnuly do svých národních plánů pro oživení a odolnost opatření ke zlepšení kvality vzdělávání, pracovních příležitostí a integrace na trhu práce. Některá z nich se konkrétně zaměřují na děti a mladé lidi. Další opatření se týkají reformy systémů sociálního zabezpečení a sociálních systémů, zatímco jiná souvisí se zlepšením přístupu ke zdravotní péči a dlouhodobé péči.

STANOVISKO AGENTURY FRA 1.2

EU a její členské státy by měly zajistit, aby žádné finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost nebyly využívány způsobem, který je neslučitelný s Listinou základních práv EU nebo Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Evropská komise a členské státy EU by měly v souvislosti s tímto nástrojem zavést účinné mechanismy monitorování základních práv. Příslušné orgány členských států se vyzývají, aby se v rámci tohoto procesu zapojily do systematických a smysluplných konzultací se svými statutárními orgány pro lidská práva a rovnost. To by mohlo zahrnovat vyžádání poradenství ohledně zavedení systémů, které zajistí dodržování Listiny základních práv EU a povinností vyplývajících z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Členské státy EU by rovněž mohly zvážit zapojení statutárních orgánů pro lidská práva do posuzování dopadu opatření na podporu oživení na základní práva.

Veřejné prostředky, včetně finančních prostředků EU, hrají klíčovou úlohu při zajišťování ochrany základních práv, včetně sociálních práv. To platí zejména v případě, pokud příslušné orgány zajistí, aby nefinancovaly činnosti, které nejsou slučitelné se základními právy. K tomu je zapotřebí účinné monitorování využívání finančních prostředků v praxi.

Nařízení, kterým se tento nástroj zřizuje, stanoví, že členské státy v rámci evropského semestru dvakrát ročně musí podat zprávu o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost (článek 27). Nařízení však neobsahuje záruky pro monitorování dodržování základních práv u výdajů, které by byly srovnatelné se zárukami uvedenými v nařízení o společných ustanoveních, ať už v souvislosti se zřízením vnitrostátních monitorovacích mechanismů, nebo se zapojením statutárních vnitrostátních orgánů s pravomocemi v oblasti lidských práv nebo rovnosti do těchto mechanismů.

Některé členské státy ve svých plánech navrhly opatření, která mohou vyvolávat obavy ohledně slučitelnosti s Listinou základních práv EU nebo Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Například využití finančních prostředků z nástroje na renovaci nebo výstavbu institucí pro osoby se zdravotním postižením nemusí být v souladu s článkem 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, který se týká nezávislého způsobu života a zapojení do společnosti.

2

PROVÁDĚNÍ A POUŽÍVÁNÍ LISTINY NA VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI

Rada vyjádřila plnou podporu „strategii na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU“, kterou přijala Evropská komise. Tato strategie na období 10 let a závěry Rady kladou velký důraz na uplatňování Listiny na vnitrostátní úrovni a zdůrazňují význam vnitrostátních aktérů.

Na vnitrostátní úrovni soudy, parlamenty, vlády a další subjekty nadále Listinu používají, o čemž svědčí zmínky v rozsudcích, posouzeních dopadů a parlamentních diskusích, jak dokládají důkazy shromážděné v roce 2021. Existuje jen málo příkladů politických iniciativ, jejichž cílem je zlepšit odbornou přípravu týkající se Listiny. Zdá se však, že vnitrostátní orgány dosud neprovádějí strategii Komise a závěry Rady formou koordinovaného a dlouhodobého plánování. Nicméně jmenování vnitrostátních kontaktních míst pro záležitosti Listiny by mohlo naznačovat, že v roce 2022 možná bude pokrok zřetelnější.

Úroveň EU

Na začátku března 2021 přijala Rada Evropské unie závěry o posílení uplatňování Listiny základních práv EU (dále jen „Listina“). Tyto závěry mohou přispět k lepšímu uplatňování Listiny na vnitrostátní úrovni, a tím k lepší ochraně základních práv v členských státech EU. Rada vyzývá k rozsáhlejší odborné přípravě, větší informovanosti, lepším pravidlům pro tvorbu právních předpisů, větší výměně zkušeností a postupů při uplatňování Listiny, přísným podmínkám pro poskytování finančních prostředků EU zohledňujícím Listinu, větší koordinaci v záležitostech souvisejících s Listinou, vytvoření silnějších vnitrostátních institucí pro lidská práva a k větší spolupráci s občanskou společností.

Strategie Evropské komise týkající se Listiny rovněž vyvolala reakce Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru. Zdůraznily, že je důležité zapojit regionální subjekty, respektive subjekty občanské společnosti. Evropský parlament zdůraznil, že je důležité monitorovat uplatňování všech práv vyplývajících z Listiny.

STANOVISKO AGENTURY FRA 2.1

Orgány EU by měly používat své příslušné politické dokumenty přijaté v roce 2021 jako referenční kritéria pro budoucí úsilí o zajištění plného uplatňování Listiny. Jakýkoli přezkum provádění těchto politických dokumentů vyžaduje pravidelné shromažďování údajů, informací a zkušeností od příslušných vnitrostátních a místních subjektů.

Rada by například v budoucnu mohla při vznášení připomínek k uplatňování Listiny základních práv použít jako referenční rámec hlavní oblasti uvedené v jejích závěrech týkajících se Listiny z roku 2021. Při přípravě těchto výročních závěrů zaměřujících se na návazné sledování uplatňování Listiny by Rada mohla zvážit uspořádání interaktivní výměny názorů založené na důkazech v příslušné pracovní skupině Rady s cílem podpořit vzájemné učení a rovněž zapojit vnitrostátní kontaktní místa pro záležitosti Listiny.

Agentury a subjekty EU by mohly zvážit následování příkladu agentur působících v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a pravidelně posuzovat to, jak mohou dále rozvíjet svůj příspěvek k provádění a prosazování práv vyplývajících z Listiny.

Bylo zahájeno pravidelné shromažďování slibných postupů při uplatňování Listiny, a to prostřednictvím modernizovaného portálu evropské e-justice, který poskytla Evropská komise. Devět agentur působících v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí uspořádalo druhou výroční výměnu informací týkajících se Listiny, na níž se diskutovalo o různých opatřeních zavedených s cílem zajistit a podpořit uplatňování Listiny v rámci jejich příslušných mandátů.

Všechny tyto dokumenty a vývoj na úrovni EU v roce 2021 jsou dobrým východiskem pro další rozvoj.

STANOVISKO AGENTURY FRA 2.2

Členské státy EU, které dosud nezřídily kontaktní místa pro záležitosti Listiny, jak se vyzývá ve strategii týkající se Listiny, by tak měly učinit brzy, aby podpořily koordinované a účinné provádění strategie týkající se Listiny.

Členské státy EU by měly zvážit provádění strategie Evropské komise týkající se Listiny a závěru Rady Evropské unie prostřednictvím strukturovaného procesu založeného na konkrétních cílech, milnících a harmonogramech. To by mohlo mít podobu zvláštního akčního plánu týkajícího se Listiny nebo konkrétních odkazů na Listinu ve stávajících akčních plánech nebo strategiích.

Členské státy EU by měly zvážit posouzení úrovně odborných znalostí týkajících se Listiny, které poskytují v rámci odborné přípravy budoucích a v praxi činných soudců, státních zástupců a dalších právních odborníků, s cílem vypracovat opatření k odstranění možných nedostatků v této souvislosti, a to na základě stávajících odborných znalostí vnitrostátních a mezinárodních vzdělávacích institucí a s využitím nástrojů dostupných na mezinárodní úrovni, například nástrojů vypracovaných agenturou FRA.

Vnitrostátní úroveň

Jak vyplývá ze závěrů Rady, byl v roce 2021 kladen velký důraz na vnitrostátní úroveň správy věcí veřejných. Tento trend vychází ze strategie týkající se Listiny z roku 2020, v níž Evropská komise vyzvala členské státy, aby podnikly konkrétní kroky, například aby zřídily kontaktní místa ve vnitrostátních správních orgánech, upravily postupy týkající se posuzování dopadů a právní kontroly, zajistily, aby výbory s dostatečnými odbornými znalostmi Listiny sledovaly správu finančních prostředků EU nebo aby zřídily či posílily vnitrostátní instituce pro lidská práva. Vyzvala rovněž členské státy, aby rozšířily politická opatření související s Listinou v oblasti odborné přípravy, zvyšování povědomí nebo podpory příznivého a bezpečného prostředí pro organizace občanské společnosti a obránce práv.

Dosahování výsledků ve všech těchto rozměrech vyžaduje posun v kultuře základních práv na vnitrostátní úrovni. Praxe v oblasti základních práv se i nadále zaměřuje na vnitrostátní ústavní právo a EÚLP, jak o tom svědčí věci projednávané soudy, ale také odůvodnění odvolávací se na základní práva uplatňovaná v kontextu tvorby právních předpisů. To naznačuje, že přidaná hodnota Listiny není dosud dostatečně využívána a že interakce mezi Listinou a vnitrostátním právem a Listinou a EÚLP ještě není dostatečně součástí standardního kurikula odborné přípravy.

V této souvislosti bylo na vnitrostátní úrovni vykonáno jen málo viditelného úsilí o provádění strategie týkající se uplatňování Listiny v rámci strukturovaného procesu s konkrétními cíli, milníky a harmonogramy. Zřízení kontaktních míst pro záležitosti Listiny je důležitým prvním krokem tímto směrem, neboť mohou řídit proces provádění strategie týkající se Listiny nebo při něm napomáhat. Dosud však svá kontaktní místa pro záležitosti Listiny jmenovala pouze polovina členských států.

Místní úroveň

Pokud jde o místní úroveň správy, je třeba připomenout, že Listina se „vztahuje na regionální nebo místní orgány a na veřejné subjekty, provádějí-li právo Unie“ (viz Vysvětlení, článek 51, Úřední věstník Evropské unie C 303/17 – 14.12.2007). Vlády by se měly podělit o své zkušenosti a praxi, aby umožnily vzájemné učení.

V roce 2021 vytvořila Evropská komise na portálu evropské e-justice oddíl, v němž mohou členské státy sdílet osvědčené postupy při používání Listiny a povědomí o ní, a to i na místní úrovni. Dosud však portál k tomuto účelu příliš nevyužívaly.

Ve strategii Evropské komise týkající se Listiny se pojem „místní“ používá sedmáctkrát. Vyzývá nejen ke sdílení osvědčených postupů při uplatňování Listiny na místní úrovni a podpoře příznivého a bezpečného prostředí pro organizace občanské společnosti a obránce práv na místní úrovni, ale také požaduje, aby členské státy poskytly na místní úrovni dostatečné pokyny, aby mohly místní orgány dodržovat své povinnosti podle Listiny. Strategie rovněž poukazuje na potenciál místních orgánů zvyšovat povědomí o právech lidí a o tom, co mohou lidé dělat v případech porušení svých práv.

Závěry Rady přijaté v březnu 2021 rovněž zdůrazňují úlohu regionálních a místních správních orgánů, včetně státních úředníků, „v začleňování Listiny a zajišťování souladu se základními právy při tvorbě politik a v podpoře kultury základních práv na všech úrovních výkoné moci“.

Podle **analýzy údajů agentury FRA z konzultací**, které provedla Evropská komise při přípravě strategie týkající se Listiny, však nemají místní správní orgány o Listině příliš vysoké povědomí. Potenciál místní úrovně pro lepší ochranu a prosazování základních práv je nepochybný. Například v roce 2021 agentura FRA navrhla rámec, jehož cílem je povzbudit více měst v EU, aby se stala městy lidských práv, a pomoci rozvíjet místní kulturu práv.

STANOVISKO AGENTURY FRA 2.3

Členské státy EU by měly novou strategii týkající se Listiny projednat s místními a regionálními orgány a prozkoumat, jak by tyto orgány mohly nejlépe přispět k prosazování základních práv a Listiny.

Místní a regionální orgány by měly zajistit, aby jejich nástroje, postupy a politiky odkazovaly na Listinu. O stávajících místních postupech by měla být informována nová vnitrostátní kontaktní místa pro záležitosti Listiny, aby bylo zajištěno, že tato kontaktní místa budou moci sdílet tyto postupy a zkušenosti s jinými členskými státy, například prostřednictvím portálu evropské e-justice.

Města by mohla uvažovat o tom, zda se nestanou „městy lidských práv“, a posílit tak aspekty základních práv ve své práci, programech a činnostech. V tomto ohledu by mohl být užitečný rámec pro posílení práv na místní úrovni navržený agenturou FRA.

Výbor regionů by mohl zvážit možnost pravidelně poskytovat fórum pro výměnu zkušeností a slibných postupů souvisejících s Listinou.

3

ROVNOST A NEDISKRIMINACE

V roce 2021 uplynulo 21 let od přijetí směrnic EU o rovnosti. To bylo vhodnou příležitostí ke zhodnocení dosažených výsledků a promarněných příležitostí a k posouzení provádění právních předpisů, ale především k zamyšlení se nad dalšími kroky, které je třeba učinit. Letos se tato kapitola zaměřuje na diskriminaci osob LGBTI a diskriminaci občanů EU na základě jejich státní příslušnosti.

Několik mezinárodních institucí reagovalo na porušování práv osob LGBTI v některých členských státech, jakož i na nárůst souvisejících případů trestných činů z nenávisti a nenávistných výroků – což může odrážet skutečný nárůst počtu takových případů, ale také větší ochotu je ohlašovat. Zároveň roste uznávání rodinných práv párů stejného pohlaví a homosexuálních rodičů v mezinárodní a vnitrostátní judikatuře.

Určité důkazy svědčí o tom, že se občané EU v různých oblastech života setkávají s diskriminací na základě státní příslušnosti, ale údaje na toto téma se shromažďují jen zřídka.

Na osoby LGBTI měla v roce 2021 negativní dopad některá opatření k boji proti pandemii koronaviru 2019 (covid-19) a s určitými problémy se potýkali i někteří občané EU při překračování hranic EU a při podstupování nebo zaznamenávání očkování.

Letos se tato kapitola zaměřuje na diskriminaci osob LGBTI a diskriminaci občanů EU na základě jejich státní příslušnosti.

STANOVISKO AGENTURY FRA 3.1

Pokud jde o plánovanou legislativní iniciativu týkající se uznávání rodičovství a souvisejících opatření, měla by Evropská komise poskytnout členským státům příslušný rámec a další pokyny k zajištění vzájemného uznávání rodičovství párů stejného pohlaví.

Členské státy EU by měly provádět opatření obsažená ve strategii EU pro rovnost LGBTIQ osob tím, že vypracují národní akční plány a strategie a posílí právní ochranu LGBTIQ osob před násilím a nenávistnými výroky.

V roce 2021 byla v mezinárodní a vnitrostátní judikatuře a právních předpisech rodinná práva párů stejného pohlaví a homosexuálních rodičů stále více uznávána. Vzájemné uznávání rodičovství párů stejného pohlaví mezi členskými státy je však stále obtížné vzhledem k rozdílu mezi zeměmi EU v oblasti právního uznávání párů stejného pohlaví a jejich rodinných práv (pokud jde o adopci, náhradní mateřství nebo asistovanou reprodukci). To vytváří právní nejistotu a zasahuje nejen do práva na volný pohyb, ale také do práva na rodinný život, pokud dojde k zamítnutí uznání rodinných vazeb mezi rodiči a dětmi, které jsou právně usazeny v jiné zemi.

Evropská komise uznala, že rozdíly v pravidlech členských států týkajících se rodičovství a nedostatek kolizních norem EU v tomto ohledu mohou při překračování hranic v rámci EU působit rodinám potíže. Zvažuje legislativní iniciativu týkající se přeshraničního uznávání rodičovství mezi členskými státy EU. Návrh by stanovil společné kolizní normy a společná ustanovení o uznávání rozhodnutí týkajících se rodičovství. Ačkoliv hmotné právo

týkající se rodičovství spadá do působnosti práva členských států, EU může přijmout opatření týkající se rodinného práva s mezinárodním prvkem podle čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Přeshraniční uznávání rodičovství je obzvláště obtížné pro rodiče stejného pohlaví, a to kvůli rozdílům v právních rámcích členských států. To zasahuje do práva na respektování rodinného života a práv dítěte, jakož i do práv dítěte odvozených z občanství EU.

SDEU uznal rodinné vazby mezi rodiči stejného pohlaví a jejich dítětem ve věci *V.M.A. v. Stolichna obshtina*. Připomněl, že členské státy se mohou odchýlit od svých povinností podle právních předpisů EU o volném pohybu pouze tehdy, pokud neporušují základní práva podle Listiny základních práv (dále jen „Listina“). Soud dospěl k závěru, že by bylo v rozporu s článkem 7 (právo na respektování rodinného života) a článkem 24 (práva dítěte) Listiny, pokud by dítě bylo připraveno o vztah s jedním z rodičů při výkonu svého práva na volný pohyb nebo pokud by mu byl výkon tohoto práva fakticky znemožněn nebo nadměrně ztížen proto, že jeho rodiče jsou téhož pohlaví. Soud zdůraznil, že povinnost uznat vztah mezi rodičem a dítětem v rámci volného pohybu nenarušuje národní identitu ani pravomoci.

Kromě toho v některých členských státech neúměrně zasáhla partnery a děti LGBTIQ osob, jakož i mladé LGBTIQ osoby opatření k zastavení pandemie, včetně omezení volného pohybu osob a omezení vstupu do členských států. To vyvolalo nárůst případů domácího násilí, nenávistných výroků a trestných činů z nenávisti a způsobilo omezení přístupu k psychologické pomoci a zdravotní péči.

V této souvislosti nabývá na významu strategie EU pro rovnost LGBTIQ osob. Stanoví cílená opatření, která jsou postavena na čtyřech hlavních pilířích: boj proti diskriminaci, zajištění bezpečnosti, budování inkluzivních společností a vedoucí role při prosazování rovnosti LGBTIQ osob. Jak bylo oznámeno ve strategii, Komise v roce 2021 zřídila podskupinu pro rovnost LGBTIQ osob v rámci **skupiny EU na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti** s cílem podpořit a monitorovat pokrok v oblasti práv LGBTIQ osob v členských státech, včetně vypracování národních akčních plánů.

Několik členských států přijalo národní akční plány zaměřené na boj proti diskriminaci obecně, které zahrnovaly práva LGBTIQ osob. Jiné vypracovaly akční plány zaměřené konkrétně na rovnost LGBTIQ osob. Tyto akční plány, které již byly uvedeny v List of Actions to Advance LGBTI Equality (Seznamu opatření pro posílení rovnosti LGBTI osob) na období 2015–2019, jsou nezbytné k uznání zvláštních potřeb LGBTIQ osob, pokud jde o ochranu jejich práv, a k zavedení zvláštních opatření.

STANOVISKO AGENTURY FRA 3.2

Členské státy EU by měly zajistit, aby žádné právní předpisy a správní postupy nevedly k diskriminaci občanů EU ani jejich rodinných příslušníků (v určitých kontextech) na základě státní příslušnosti v oblasti působnosti práva EU. V tomto ohledu poskytnete užitečné informace pravidelné shromažďování údajů a zkušeností.

Evropská komise by měla posílit pomoc poskytovanou členskými státy při výměně informací a zvyšování povědomí, pokud jde o předcházení diskriminaci občanů EU na základě státní příslušnosti.

Diskriminace občanů EU na základě státní příslušnosti může vytvářet překážky volného pohybu, i když přímo nesouvisí s prováděním právních předpisů o volném pohybu.

Jak článek 18 SFEU, tak čl. 21 odst. 2 Listiny stanoví, že v oblasti působnosti unijního práva je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti. Tento zákaz má přímý účinek, horizontální i vertikální. To znamená, že za určitých podmínek se ho mohou jednotlivci dovolávat jak vůči soukromým subjektům, tak vůči státnímu orgánu.

Ustanovení čl. 24 odst. 1 směrnice o volném pohybu (2004/38/ES) potvrzuje základní závazek dodržovat zásadu rovného zacházení se státními příslušníky EU, jak je vyjádřeno ve Smlouvách: „požívají všichni občané Unie, kteří pobývají na základě této směrnice na území hostitelského členského státu, v oblasti působnosti Smlouvy stejného zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu. Právo na rovné zacházení se vztahuje i na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají

právo pobytu nebo trvalého pobytu.“ Článek 4 směrnice o výkonu práva pracovníků na volný pohyb (2014/54/EU) ukládá členským státům povinnost určit subjekty na propagaci, analýzu, monitorování a podporu rovného zacházení s pracovníky Unie a jejich rodinnými příslušníky bez diskriminace na základě státní příslušnosti nebo neodůvodněných omezení a překážek v souvislosti s jejich právem na volný pohyb.

Jak dokládá výzkum agentury FRA v roce 2021, občané EU a jejich rodinní příslušníci stále zažívají diskriminaci na základě státní příslušnosti v různých oblastech, včetně zdanění, práva na výkon povolání a přístupu ke zboží a službám, mimo jiné ke zdravotnickým službám nebo sociálním dávkám. Během pandemie covidu-19 měla některá opatření, včetně zavedení plánů očkování nebo cestovních omezení, negativní dopad na občany EU z jiných členských států. Ačkoli se zdá, že diskriminace na základě státní příslušnosti není ve srovnání s jinými důvody diskriminace široce rozšířená, nejsou o ní k dispozici dostatečné údaje. Neexistuje ani dostatečné povědomí o tom, kdy k takové diskriminaci dochází, ačkoli občanství EU je jedním z pilířů integrace EU, jak opakovaně zdůraznil SDEU a jak upozorňují zprávy Komise o občanství vydávané každé tři roky.

4

RASISMUS, XENOFOBIE A SOUVISEJÍCÍ NESNÁŠENLIVOST

I v roce 2021 v celé EU stále docházelo k rasově motivovaným trestným činům z nenávisti a nenávistným výrokům. Migranti a etnické menšiny, včetně Romů, židů, muslimů a Asiatů, byli i nadále viněni ze zapříčinnění pandemie koronaviru 2019 (COVID-19).

Evropská komise podnikla rozhodné kroky k provedení stávajících právních předpisů EU tím, že zahájila řízení o nesplnění povinnosti proti 11 členským státům EU kvůli tomu, že neprovedly ve vnitrostátním právu v plném rozsahu a správně rámcové rozhodnutí o rasismu a xenofobii. Vyzvala rovněž členské státy, aby lépe prováděly ustanovení směrnice o rasové rovnosti.

S ohledem na celounijní závazky v oblasti boje proti rasismu přijaly členské státy národní akční plány proti rasismu a nadále posilovaly opatření k získávání chybějících údajů a vypracovaly struktury a postupy pro účinné ohlašování rasově motivovaných incidentů.

Rámcové rozhodnutí o rasismu a xenofobii (2008/913/SVV) stanoví společný trestněprávní přístup k formám rasismu a xenofobie, které naplňují skutkovou podstatu nenávistných výroků a trestných činů z nenávisti. V roce 2021 zahájila Evropská komise řízení o nesplnění povinnosti proti jedenácti členským státům, které rámcové rozhodnutí plně a správně neprovedly do vnitrostátního práva. Evropský soud pro lidská práva (ESLP) a vnitrostátní nejvyšší soudy stanovily omezení týkající se odvolávání se na svobodu projevu k ospravedlnění nenávistných výroků a podněcování k nenávisti.

Rasismus v roce 2021 nadále představoval závažné výzvy v celé EU. Jak vyplývá z oficiálních i neoficiálních zpráv, i nadále docházelo k rasově motivovaným trestným činům z nenávisti a nenávistným výrokům. Mezinárodní a vnitrostátní orgány pro lidská práva navíc během pandemie vyjádřily obavy ohledně rostoucího počtu případů nenávistných výroků na internetu, a to často ze strany sdělovacích prostředků nebo politiků, které se zaměřovaly na migranty a etnické menšiny.

STANOVISKO AGENTURY FRA 4.1

Členské státy EU by měly plně a správně provést a uplatňovat ustanovení rámcového rozhodnutí Rady o boji proti rasismu a xenofobii. To zahrnuje i to, aby členské státy přijaly opatření, jimiž zajistí, aby rasistický nebo xenofobní motiv byl považován za přitěžující okolnost, nebo případně aby soudy při stanovení trestů takové motivy zohledňovaly.

STANOVISKO AGENTURY FRA 4.2

Členské státy EU by měly výrazně zlepšit účinnost svých opatření a institucionálních ujednání týkajících se plného uplatňování ustanovení směrnice o rasové rovnosti, zejména pokud jde o účinné, přiměřené a odrazující sankce v případě porušení povinností, jak ukládá směrnice o rasové rovnosti. To může přispět ke snížení překážek, kterým čelí etnické menšiny a migranti, když se snaží získat přístup ke vzdělání, zaměstnání, výrobkům a službám – včetně bydlení – a k sociální ochraně.

Článek 21 Listiny základních práv Evropské unie zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě etnického původu nebo rasy. Obdobně směrnice o rasové rovnosti (2000/43/ES) zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě rasy nebo etnického původu v přístupu ke vzdělání, zaměstnání, službám, včetně ubytování, a k sociální ochraně, včetně zdravotní péče. 21 let po přijetí směrnice o rasové rovnosti řada členských států stále neprovádí ustanovení této směrnice v plném rozsahu, jak dokládají zprávy Evropské komise a mezinárodních subjektů monitorujících stav dodržování lidských práv.

Komise i nadále vedla řízení o nesplnění povinnosti proti třem členským státům, které diskriminovaly romské děti ve vzdělávání. V roce 2021 se etnické menšiny, včetně migrantů, nadále potýkaly s diskriminací a institucionálním rasismem v různých oblastech života, což odhalují výsledky průzkumů a testování diskriminace. V EU i nadále dochází k diskriminačnímu profilování na základě etnického původu, jak potvrzují zprávy monitorovacích subjektů.

STANOVISKO AGENTURY FRA 4.3

Členské státy EU se vyzývají, aby vypracovaly specializované národní akční plány nebo strategie pro boj proti rasismu, rasové diskriminaci, antisemitismu, xenofobii a související nesnášenlivosti. Vnitrostátní úsilí by se mělo opírat o společné hlavní zásady pro národní akční plány proti rasismu a vycházet z nich. Mělo by také zaručit účast a spolupráci s příslušnými partnery a organizacemi občanské společnosti. Členské státy by měly zajistit, aby při vypracovávání, provádění a monitorování vnitrostátních akčních plánů proti rasismu byla veškerá opatření podložena spolehlivými údaji o rovnosti a vycházela z nich.

V roce 2021 začala EU vytvářet základy pro plnění závazků přijatých v prvním akčním plánu EU proti rasismu. Skupina EU na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti zejména přijala společné hlavní zásady pro národní akční plány proti rasismu.

Vývoj na vnitrostátní úrovni je základem širšího úsilí EU. Některé členské státy přijaly v roce 2021 vůbec první národní akční plány proti rasismu. Jiné – s ohledem na různé vnitrostátní kontexty – zahrnuly opatření proti rasismu do širších politik boje proti diskriminaci nebo vypracovaly strategie zabývající se konkrétními formami a projevy rasismu, jako jsou strategie proti antisemitismu.

Navzdory určitému pozitivnímu vývoji, pokud jde o získávání chybějících údajů na vnitrostátní úrovni, v celé EU celkově chybí údaje o zkušenostech s rasismem a diskriminací na základě rasového nebo etnického původu. Nedostatek spolehlivých a komplexních údajů je překážkou pro účinné navrhování, provádění a monitorování akčních plánů proti rasismu a brání EU a členským státům v účinném sledování stavu provádění zásady rovnosti.

Ze závěrů vyvozených z vnitrostátních údajů a údajů agentury FRA průběžně vyplývá, že zkušenosti s diskriminací a násilím motivovaným předsudky nejsou dostatečně ohlašovány. Nedostatečné ohlašování oslabuje práva obětí na získání podpory a ochrany a vede k tomu, že není zajištěn rovný přístup ke spravedlnosti pro všechny. Oslabuje úsilí vnitrostátních orgánů při vyšetřování a trestání trestných činů z nenávisti.

V roce 2021 přijala skupina EU na vysoké úrovni pro boj proti rasismu, xenofobii a dalším formám nesnášenlivosti klíčové hlavní zásady na podporu ohlašování trestných činů z nenávisti. Tyto zásady jsou zaměřeny na oběti a jejich cílem je poskytnout rámec, který může být vodítkem pro vnitrostátní úsilí o odstraňování překážek ohlašování a o zavádění podpůrných struktur a procesů, které podporují účinné ohlašování trestných činů z nenávisti. Řada členských států oznámila, že vyvíjí zvláštní úsilí o vytvoření účinných systémů podávání zpráv, jako jsou cílené informování skupin ohrožených viktimizací v souvislosti s trestnými činy z nenávisti, budování kapacit v rámci vymáhání práva a kroky vedoucí k posílené spolupráci.

STANOVISKO AGENTURY FRA 4.4

Členské státy EU se vyzývají, aby uplatňovaly klíčové hlavní zásady na podporu ohlašování, které mohou rovněž sloužit jako hodnoticí rámec pro určení vnitrostátních opatření zaměřených na navržení a uplatňování přístupu k ohlašování trestných činů z nenávisti zaměřeného na oběti. Členské státy by měly pokračovat ve svém úsilí o vytváření struktur usnadňujících ohlašování, jako je zřízení služeb ohlašování poskytovaných třetími stranami, jakož i budování kapacit úředníků donucovacích orgánů v oblasti odhalování a zaznamenávání potenciálních trestných činů z nenávisti. Měly by rovněž posílit spolupráci s organizacemi občanské společnosti a organizacemi na podporu obětí a zapojit se do cílených informačních opatření zaměřených na osoby ohrožené viktimizací v souvislosti s trestnými činy z nenávisti.

5

ROVNOST A ZAČLEŇOVÁNÍ ROMŮ

V roce 2021 přijala Rada Evropské unie doporučení o rovnosti, začlenění a účasti Romů. Vyzývá členské státy EU, aby přijaly vnitrostátní strategické rámce pro Romy a vyvinuly veškeré úsilí ke splnění cílů a úkolů nového strategického rámce EU pro Romy do roku 2030. EU a členské státy vypracovaly několik iniciativ s cílem zapojit Romy a Travellery do přípravy strategií a konzultovaly příslušné zúčastněné strany, jako jsou orgány pro rovné zacházení a vnitrostátní instituce pro lidská práva.

EU zahrnuje začleňování Romů do několika politických a legislativních návrhů. Většina členských států však začleňování Romů nezahrnuje do svých hlavních vnitrostátních strategií a opatření ve stěžejních oblastech politiky, jako je zaměstnanost, vzdělávání, zdraví a bydlení.

V roce 2021 stále nejsou plně dodržována základní práva Romů a Travellerů. Nenávist vůči Romům, diskriminace, chudoba a sociální vyloučení, jakož i trestné činy z nenávisti a nenávistné výroky mají i nadále dopad na neúměrný počet Romů a Travellerů v celé EU. Tyto problémy ještě zhoršila opatření v rámci boje proti onemocnění koronavirem 2019 (covid-19).

Dne 12. března 2021 přijala Rada Evropské unie doporučení o rovnosti, začlenění a účasti Romů, v němž vyzvala členské státy, aby do září 2021 přijaly vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů. Svě revidované vnitrostátní strategie do konce roku 2021 předložilo pouze 11 členských států.

EU vybízí členské státy, aby zahrnuly Romy a Travellery do všech politických a právních spisů, u nichž se má za to, že podporují a chrání zranitelné skupiny. Nový strategický rámec EU pro Romy stanoví sedm cílů a souvisejících úkolů, jichž má být dosaženo do roku 2030. Zaměřuje se na boj proti nenávisti vůči Romům a jejich diskriminaci a na podporu plné účasti a začlenění Romů prostřednictvím kombinace obecných a cílených politik.

Většina členských států předložila své strategie pozdě a často bez ohledu na předchozí strategie nebo bez provedení hodnocení předchozích strategií. Bylo vyvinuto zvýšené úsilí o konzultace s občanskou společností a orgány pro rovné zacházení, existuje však jen málo důkazů o smysluplné účasti Romů a Travellerů na návrhu a provádění nových strategií. Pouze 11 členských států zřídilo vnitrostátní platformu pro romskou menšinu, která má v roce 2021 umožnit účinnější zapojení občanské společnosti.

STANOVISKO AGENTURY FRA 5.1

Členské státy EU by měly upřednostňovat provádění svých vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů. Ty by měly zahrnovat konkrétní a měřitelné cíle pro zajištění účinného monitorování a shromažďování údajů. Členské státy by měly zvážit slibné postupy v jiných zemích EU a využít pokyny, které poskytla agentura FRA a pracovní skupina pro romskou menšinu. Členské státy by měly podporovat budování kapacit romských organizací občanské společnosti a systematicky je vyzývat k účasti na navrhování, provádění a monitorování opatření pro začleňování Romů.

STANOVISKO AGENTURY FRA 5.2

Členské státy by měly zvážit opatření k boji proti diskriminačním postojům vůči Romům a Travellerům při prosazování práva. Tato opatření by mohla zahrnovat odbornou přípravu pro pracovníky donucovacích a justičních orgánů, která by vycházela z pokynů vypracovaných Agenturou FRA a z iniciativ v oblasti odborné přípravy Agentury EU pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva a agentury FRA, jakož i Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a z iniciativ Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva v oblasti odborné přípravy. Členské státy by měly zajistit, aby případy policejního násilí týkajícího se Romů byly urychleně vyšetřeny nezávislými orgány, a měly by pomáhat obětem při ohlašování jakéhokoli pochybení policie.

Článek 21 Listiny základních práv EU zakazuje jakoukoli diskriminaci z důvodu etnického nebo sociálního původu nebo příslušnosti k národnosti menšině. Od roku 2000 podporuje právo EU (směrnice o rasové rovnosti, 2000/43/ES) rovné zacházení a zakazuje přímou a nepřímou diskriminaci.

Ve své zprávě o základních právech z roku 2021 FRA vyzvala členské státy EU, aby přijaly nezbytná opatření k prevenci a vymýcení diskriminačních postojů v řadách policistů. Vyzvala rovněž donucovací orgány, aby vydaly konkrétní a praktické pokyny připravené k použití, jež zakročí proti diskriminačnímu etnickému profilování ze strany policistů. Tyto pokyny by měly být zahrnuty do standardních operačních postupů a kodexů chování a měly by být systematicky sdělovány úředníkům v první linii.

Etnické nebo rasové profilování ze strany policie vůči osobám považovaným za Romy nebo Travellery je stále rozšířené a negativní zkušenosti s policií podkopávají důvěru ve veřejné orgány, jak dokládá výzkum agentury FRA zveřejněný v roce 2021. V roce 2021 byly ve dvou členských státech ohlášeny dva incidenty s následkem smrti týkající se romských mužů a policejních orgánů. Zpráva Evropské komise Evropskému parlamentu o provádění směrnice o rasové rovnosti vyzývá členské státy, aby zveřejňovaly údaje o stížnostech obdržených policií, inspektoráty a soudy.

6

AZYL, VÍZA, MIGRACE, HRANICE A INTEGRACE

Dodržování základních práv na vnějších hranicích bylo v EU i nadále jednou z největších výzev v oblasti lidských práv. I nadále byla vznášena obvinění z vytlačování a násilí na hranicích. Rovněž i nadále docházelo k úmrtím na moři i na pevnině a ke zpožděním při hledání bezpečného přístavu pro migranty zachráněné na moři. I nadále docházelo k zajišťování v souvislosti s azylem a navracením, a to i v rámci posílených politik proti šíření nákazy na hranicích.

EU pracovala na zprovoznění nových rozsáhlých informačních (IT) systémů, které obsahují záruky v oblasti základních práv, jež mají být účinně provedeny.

Ustanovení čl. 78 odst. 1 SFEU a články 18 a 19 Listiny základních práv EU (dále jen „Listina“) zakazují *navracení* – tj. návrat jednotlivce, pokud mu hrozí pronásledování nebo vážné ohrožení – a hromadné vyhoštění. Článek 4 Listiny zakazuje mučení a jiné formy špatného zacházení. Jedná se o absolutní povinnost, která nepřipouští výjimky ani odchylky.

Dodržování základních práv na hranicích bylo v EU i v roce 2021 nadále velkou výzvou, přičemž se objevilo mnoho zpráv o údajných vytlačováních a policejním násilím. Mezitím zahynulo na námořních a pozemních hranicích při pokusu dostat se do EU 3 402 osob a humanitární záchraně čluny čelily hrozbám a obtížím při hledání bezpečného přístavu. Zachránění migranti a uprchlíci byli ponecháni na moři, kde čekali několik dní nebo déle, což ohrožovalo jejich bezpečnost a fyzickou integritu.

STANOVISKO AGENTURY FRA 6.1

Členské státy by měly zvážit zřízení účinných a nezávislých vnitrostátních mechanismů sledování hranic spolu s dostupnými mechanismy pro podávání stížností, a to nezávisle na výsledku jednání o navrhovaných pravidlech EU v rámci paktu o migraci a azylu. Členské státy by měly zajistit, aby obvinění z vytlačování a špatného zacházení byla příslušnými orgány neprodleně a účinně prošetřena.

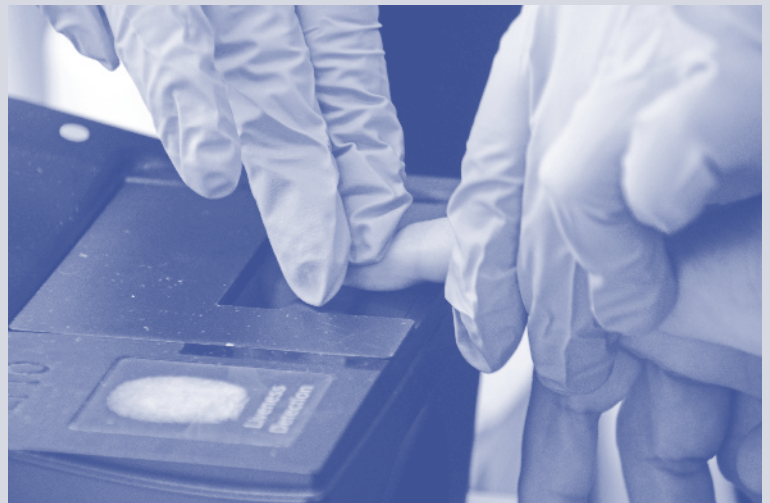

STANOVISKO AGENTURY FRA 6.2

Členské státy by měly v každém jednotlivém případě posoudit možnost využití alternativ k zajištění. Uchylují-li se členské státy k zajištění jako ke krajní možnosti, musí dodržovat všechny záruky stanovené Listinou a Evropskou úmluvou o lidských právech. Osobám zajištěným před jejich návratem by měl být v praxi umožněn přístup k bezplatné právní pomoci, aby osoby účastníci se řízení o navrácení mohly uplatnit své právo na účinnou právní ochranu podle článku 47 Listiny a obecně na přístup ke spravedlnosti.

I když článek 6 Listiny, čl. 8 odst. 2 revidované směrnice o podmínkách přijímání (2013/337/EU), čl. 15 odst. 1 směrnice o navrácení (2008/115/ES) a čl. 28 odst. 2 dublinského nařízení ukládají, aby členské státy v každém jednotlivém případě přezkoumaly proveditelnost donucovacích opatření, která jsou mírnější než zajištění, v praxi se alternativy k zajištění z důvodu obav z útěku používají jen zřídka.

Záruky v oblasti základních práv v souvislosti se zajištěním byly v roce 2021 nadále oslabovány dlouhými dobami zajišťování, nedostatečnými podmínkami při zajištění, údajným špatným zacházením ze strany dozorců, chybějícím individuálním posouzením nezbytnosti a přiměřenosti zbavení svobody a nedostatečným oddělením zranitelných osob. Některé členské státy navíc omezují přístup k bezplatné právní pomoci.

STANOVISKO AGENTURY FRA 6.3

EU a členské státy by měly zintenzivnit úsilí o zvýšení povědomí o právech osob, jejichž údaje jsou uloženy v databázích rozsáhlých informačních systémů EU, a o dostupných opravných prostředcích, spolu se zavedením účinných mechanismů dohledu. Členské státy by měly zajistit, aby všichni příslušní zaměstnanci absolvovali povinnou odbornou přípravu v oblasti základních práv.

Ustanovení čl. 8 odst. 2 Listiny, jakož i právní předpisy EU o ochraně údajů stanoví právo na přístup k vlastním uchovávaným údajům, jejich opravu a výmaz. Toto právo rovněž zaručují nařízení, jimiž se zřizují interoperabilní rozsáhlé databáze EU v prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Provoz a interoperabilita rozsáhlých informačních systémů EU, které shromažďují řadu osobních údajů, mají významné důsledky pro základní práva, jak uvedla agentura FRA ve svém předchozím výzkumu.

Odborná příprava oprávněných zaměstnanců je právní povinností podle většiny právních nástrojů upravujících rozsáhlé informační systémy a jejich interoperabilitu. Na úrovni EU uspořádaly agentury CEPOL, eu-LISA a Frontex v roce 2021 činnosti v oblasti odborné přípravy s cílem posílit znalosti příslušných orgánů o technických a provozních aspektech a důsledcích využívání systémů. Agentura FRA k této odborné přípravě přispívá připomínkami v oblasti základních práv.

7

INFORMAČNÍ SPOLEČNOST, SOUKROMÍ A OCHRANA ÚDAJŮ

V roce 2021 se legislativní a politické iniciativy zabývající se novými technologiemi zaměřily na řízení rizik, která přinesla zvýšená digitalizace každého aspektu života. Pozornost byla věnována zejména klíčovým spisům týkajícím se umělé inteligence a moderování on-line obsahu. Nouzové situace související se zvládním pandemie prověřily uplatňování zásad ochrany údajů v praxi – stejně jako vypracování bezpečnostních opatření.

Návrh nařízení o umělé inteligenci zveřejněný v dubnu 2021 představoval první pokus o regulaci odvětví umělé inteligence a zároveň zavedl záruky v oblasti základních práv. Orgány EU a členské státy usilovaly o dosažení dohody o oblasti působnosti a mezích přijatelného využívání umělé inteligence. Současně bylo třeba neustále potvrzovat práva na ochranu údajů a soukromí, pokud jde o opatření na ochranu jednotlivců, a to jak v souvislosti s pandemií, tak před trestnou činností. To bylo v souladu s postupem, který je od roku 2014 každoročně vytyčen ve zprávách agentury FRA o základních právech.

V roce 2021 se odborníci a občanská společnost na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni podrobně vyjádřili k začlenění odpovídajících záruk týkajících se základních práv do návrhu aktu EU o umělé inteligenci. Tento proces pokračuje v několika cyklech, které se různými způsoby zabývají jednotlivými problémy v oblasti základních práv. Návrh nařízení obsahuje povzbudivé odkazy na základní práva, avšak na společné obavy upozornili mimo jiné Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) a evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ), vnitrostátní instituce působící v oblasti lidských práv, organizace občanské společnosti a akademičtí pracovníci. Mezi příklady patří kategorie zakázaných aplikací využívajících umělé inteligence a potenciální potřeba zahrnout další systémy využívající umělou inteligenci, jako je sociální hodnocení jednotlivce, vysoká závislost společností na vlastním hodnocení vysoce rizikových případů použití umělé inteligence a nutnost posílit mechanismy a orgány dohledu pověřené touto činností.

STANOVISKO AGENTURY FRA 7.1

Normotvůrce EU by měl zajistit, aby budoucí akt o umělé inteligenci plně respektoval základní práva, a to případným zohledněním nedostatků zjištěných EDPB/EIOÚ, občanskou společností a dalšími subjekty. Normotvůrce EU by měl zejména zajistit, aby byl rozsah případů použití v různých kategoriích rizik jasný a aby byly poskytovány dostatečné pokyny a ochrana – pokud jde o dodržování základních práv – ve vztahu k různým praktickým kontextům. Spoléhání se na vlastní hodnocení, i když je vítaným prvním krokem, by mělo být podpořeno účinným dohledem nezávislých orgánů, které mají dostatečné zdroje a disponují nezbytnými odbornými znalostmi v oblasti základních práv.

STANOVISKO AGENTURY FRA 7.2

Orgány EU a členské státy, které regulují digitální služby, by měly zajistit, aby se zabránilo nadměrnému i nedostatečnému odstraňování obsahu a aby postupy moderování nebyly nepřiměřené, aby nezasahovaly do práva na svobodu projevu, svobody informací a zákazu diskriminace. Vzhledem k významu dohledu založeného na důkazech pro účinné moderování on-line obsahu v souladu se základními právy by orgány EU a členské státy měly zajistit, aby příslušný právní rámec umožňoval odborníkům z akademické obce a občanské společnosti zákonný přístup k údajům a provádění výzkumu.

Šíření nezákonného obsahu on-line, včetně nenávistných výroků, představuje hrozbu pro základní práva. V této souvislosti se jako slibný trend jeví návrhy na regulaci digitálních služeb na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Jak však zdůraznilo několik zúčastněných stran (EIOÚ, EDPB, vnitrostátní instituce zabývající se lidskými právy, úřady pro ochranu osobních údajů a organizace občanské společnosti), regulace obsahu a služeb poskytovaných on-line představuje rovněž výzvy pro ochranu základních práv, jako jsou práva na soukromí a ochranu údajů, práva na svobodu projevu a informací a zákaz diskriminace (články 7, 8, 11 a 21 Listiny základních práv EU).

Vnitrostátní právní iniciativy i návrh aktu o digitálních službách vyvolaly různé názory a kritiku. Při jejich posuzování vyvstávají určité společné obavy. Patří mezi ně potřeba zajistit, aby opatření týkající se moderování obsahu on-line byla přiměřená, a význam zajištění účinných mechanismů dohledu.

Kromě toho je pro pochopení toho, jak lze on-line obsah moderovat, aniž by byla ohrožena ochrana práv uživatelů, zásadní výzkum. Ten vyžaduje přístup k údajům o fungování digitálních platforem s ohledem na jejich dopad na základní práva. Některé velké platformy však v roce 2021 zabránily externím odborníkům z organizací občanské společnosti provádět výzkum v oblasti základních práv tím, že jim odepřely přístup ke svým údajům.

Ochrana občanů před hrozbami různé povahy – včetně pandemie, nezákonného obsahu na internetu a kyberkriminality – je vedena dobrými úmysly. Za tímto účelem však orgány EU a členské státy přijaly nebo projednávají právní předpisy, které mohou zasahovat do základních práv, zejména do práva na soukromí a na ochranu údajů (články 7 a 8 Listiny).

Vývoj certifikátů COVID-19 představoval problémy v oblasti ochrany údajů, na něž upozornily instituce pro ochranu údajů a organizace občanské společnosti ve většině členských států. Navzdory nedávné judikatuře ESLP týkající se hromadného sledování a judikatuře SDEU týkající se uchování údajů členské státy i nadále předkládaly legislativní návrhy zaměřené na posílení dohledu a uchování údajů, které však nezahrnovaly dostatečné záruky v oblasti základních práv. Ačkoliv ochrana zdraví a bezpečnosti jednotlivců jsou legitimními cíli, odborníci zdůraznili, že je třeba provést vhodné zkoušky nezbytnosti a přiměřenosti, aby se zajistilo, že žádné opatření nepovede k porušení práva na soukromí a ochranu údajů ani jiných základních práv.

STANOVISKO AGENTURY FRA 7.3

Orgány EU a členské státy by měly zajistit, aby veškeré nové právní iniciativy navržené na podporu bezpečnosti jednotlivců, ať už v nouzových situacích, či nikoli, byly v souladu se základními právy. Zejména by právní opatření přijatá za účelem boje proti pandemii covidu-19 nebo podpory bezpečnosti před vnitrostátními hrozbami měla zajistit zavedení vhodných záruk s cílem chránit práva na ochranu údajů a soukromí. Tato opatření by měla být stanovena zákonem a měla by být nezbytná a přiměřená v demokratické společnosti. Mechanismy nezávislého dohledu by měly zajistit, aby tato opatření byla pravidelně prověřována. Jednotlivci by měli mít možnost si na tato opatření stěžovat a měli by mít přístup k účinným opravným prostředkům.

8

PRÁVA DÍTĚTE

V roce 2021 představovala pandemie onemocnění koronavirem 2019 (covid-19) i nadále problém pro práva dětí. V březnu 2021 přijala Evropská komise poprvé strategii EU o právech dítěte zaměřenou na šest tematických oblastí, mezi něž patří: sociálně-ekonomické začleňování, zdraví a vzdělávání dětí, podpora účasti dětí a boj proti násilí páchanému na dětech. Tuto strategii doplňuje evropská záruka pro děti, která je dalším důležitým milníkem v boji proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení.

Počet dětí žádajících o azyl výrazně vzrostl a nestabilní situace na hranicích představovala vážné problémy. I nadále v několika členských státech někdy docházelo k zajišťování dětských migrantů, a to i v případech, kdy věk dané osoby ještě nebyl stanoven. V několika členských státech i nadále docházelo k problémům při provádění směrnice o procesních zárukách a současně mezinárodní monitorovací subjekty vyjádřily obavy ohledně podmínek zajišťování dětí, které jsou v rozporu s právními předpisy.

STANOVISKO AGENTURY FRA 8.1

Evropská komise by mohla zvážit poskytnutí cílené podpory a pokynů členským státům při provádění evropské záruky pro děti a strategie EU o právech dítěte. To by mohlo zahrnovat usnadnění výměny osvědčených postupů při provádění a monitorování.

Členské státy by měly zajistit, aby jejich vnitrostátní akční plány provádějící evropskou záruku pro děti a strategii EU o právech dítěte měly k dispozici dostatečné zdroje a zaměřovaly se na nejzranitelnější děti, zejména s ohledem na dopad pandemie covidu-19.

Evropská komise a členské státy by měly i nadále posuzovat dopad pandemie na duševní zdraví dětí a zavést opatření, která zabrání dalším negativním důsledkům.

Pandemie covidu-19 měla i nadále dopad na řadu práv dětí, která chrání Listina základních práv EU (dále jen „Listina“), jako je právo na vzdělání (článek 14) a na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho (článek 24). Podle nejnovějších statistik Eurostatu se podíl dětí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením v EU-27 zvýšil z 22,2 % v roce 2019 na 24,2 % v roce 2020.

V roce 2021 přijala Rada Evropské unie evropskou záruku pro děti, systém pro předcházení dětské chudobě, boj proti ní a zajištění přístupu k základním službám pro všechny děti, včetně dětí náležících ke zranitelným skupinám. Mnoho zúčastněných stran a organizací občanské společnosti záruku uvítalo. Členské státy ji budou muset v průběhu roku 2022 transformovat do podoby vnitrostátních akčních plánů.

Evropská komise přijala vůbec první strategii EU o právech dítěte. Definuje řadu opatření v oblastech, které rovněž ovlivnila pandemie covidu-19.

Členské státy v roce 2021 nadále poskytovaly finanční pomoc, jakož i sociální ochranu a přijímaly zvláštní vzdělávací opatření s cílem minimalizovat negativní důsledky pandemie covidu-19. Dopad pandemie na duševní zdraví dětí vyvolal obavy, ačkoli jeho rozsah ještě není plně znám.

Počet dětí a dětí bez doprovodu žádajících o azyl v roce 2021 výrazně vzrostl z méně než 130 000 v roce 2020 na téměř 167 000 v roce 2021. Migrující děti mají nárok na ochranu podle Úmluvy OSN o právech dítěte, Evropské úmluvy o lidských právech, Listiny a právních předpisů EU, jako je směrnice o podmínkách přijímání. Děti migrantů se však v některých členských státech a na hranicích EU potýkaly s často znepokojivými podmínkami.

Vytlačování a používání násilí nejméně v sedmi členských státech EU postihlo také děti cestující se svými rodinami a děti bez doprovodu. Organizace OSN, občanská společnost a Rada Evropy tuto situaci důrazně odsoudily.

V několika členských státech pokračuje zajišťování dětí s jejich rodinami a dětí bez doprovodu, a to i během posuzování věku. Zajištění dětí by mělo být v souladu s právem EU využíváno pouze jako výjimečné krajní opatření. Strategie EU o právech dítěte přijatá v březnu 2021 navrhuje několik opatření, včetně vypracování alternativ k zajišťování migrujících dětí.

STANOVISKO AGENTURY FRA 8.2

Členské státy EU by měly zajistit vhodné podmínky přijímání pro děti cestující s rodinami, jakož i pro děti bez doprovodu. Evropská komise by měla podporovat členské státy při vytváření alternativ k zajištění jako jedno z opatření stanovených ve strategii EU o právech dítěte.

STANOVISKO AGENTURY FRA 8.3

Členské státy EU by měly v rámci svého úsilí o provedení směrnice EU o procesních zárukách a dalších mezinárodních a vnitrostátních právních předpisů zvážit využití alternativ k zadržování dětí, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami. Obvinění z nevhodných podmínek nebo nevhodného zacházení s dětmi zbavenými svobody by měla být plně prošetřena a měla by být zjednána náprava. Členské státy by měly zajistit, aby se odborníci, kteří pracují s dětmi v systému trestního soudnictví, účastnili odborné přípravy na téma práv dětí v kontaktu se zákonem a dětí zbavených osobní svobody.

Článek 48 Listiny stanoví důležité záruky pro presumpci nevinu a právo na obhajobu. Článek 24 Listiny vyžaduje, aby byl v první řadě zohledněn nejlepší zájem dítěte.

Směrnice o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení (2016/800/EU), stanoví řadu omezení zbavení svobody dítěte v rozporu se zákonem a stanoví minimální podmínky pro zacházení s nimi, jako je přístup ke zdravotní péči, fyzický a duševní rozvoj, vzdělání a pravidelný pohyb a jejich právo na rodinný život. Listina zakazuje jakoukoli formu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu (článek 4). Několik mezinárodních monitorovacích subjektů však v roce 2021 upozornilo na nevhodné zacházení s dětmi zbavenými svobody v některých členských státech.

V roce 2021 pokračovaly právní reformy za účelem začlenění směrnice o procesních zárukách do vnitrostátního práva, které měly být provedeny do června 2019. Nadále probíhala řízení o nesplnění povinnosti zahájená v roce 2019 proti sedmi členským státům. Několik členských států začalo v roce 2021 měnit své trestněprávní předpisy se silným zaměřením na alternativy k zajišťování a zřízení specializovaných soudů pro mladistvé.

9

PŘÍSTUP KE SPRAVEDLNOSTI

Tato kapitola se zaměřuje na dvě obecná témata: práva obětí s ohledem na konkrétní kategorie obětí a nezávislost soudnictví. Tato nezávislost je obzvláště důležitá, pokud jde o zásady právního státu.

V roce 2021 EU dále posílila práva obětí. V rámci platformy pro práva obětí Evropská komise pokračovala v diskusi o tom, jak se směrnice o právech obětí použije na různé kategorie obětí. Členské státy přijaly nová právní a/nebo politická opatření, která mají posílit obecná práva všech obětí trestných činů, a zejména žen jako obětí genderově podmíněného násilí.

Mezitím se prohloubily obavy týkající se dodržování zásad právního státu, zejména nezávislosti soudnictví. V několika členských státech EU přetrvávaly nedostatky. Vstoupil v platnost mechanismus pro podmiňování rozdělování finančních prostředků EU, takže se postupně formují opatření k trestání porušování zásad právního státu.

Články 8 a 9 směrnice o právech obětí přiznávají každé oběti trestného činu právo na vhodné služby podpory. V souladu s tím mají systémy trestního soudnictví členských států povinnost zajistit, aby byly k dispozici dostatečné služby podpory, které splňují stanovené výkonnostní normy.

Síť stávajících podpůrných organizací v mnoha členských státech je stále roztržštěná a neúplná a pro policii je často obtížné posoudit, které podpůrné organizace jsou k dispozici a nevhodnější pro jednotlivé oběti, jak vyplývá z výzkumu agentury FRA v roce 2021. Tato situace například vede k tomu, že některé členské státy mají rozsáhlou síť pokrývající oběti obchodování s lidmi nebo ženy, které se staly obětí domácího nebo sexuálního násilí, zatímco v případě jiných obětí, jako jsou oběti rasistického, homofobního nebo situačního násilí, jako jsou majetkové trestné činy, je poskytování podpory omezené.

Kromě toho má jen velmi málo členských států registr akreditovaných služeb podpory pro oběti, jak vyplývá z výzkumu agentury FRA z roku 2021. Takový registr by policejním orgánům a orgánům trestního soudnictví usnadnil rozhodování o tom, které služby lze využít k poskytování podpory obětem, která splňuje určité normy.

STANOVISKO AGENTURY FRA 9.1

V souladu se směrnicí o právech obětí by členské státy EU měly zajistit, aby všechny oběti trestného činu – bez ohledu na druh trestného činu – měly přístup k organizaci, která poskytuje služby podpory. Poskytování služeb podpory obětem by se mělo opírat o normy kvality, například v rámci procesu certifikace nebo akreditace, který zajistí, aby poskytované služby podpory splňovaly stanovené výkonnostní normy.

STANOVISKO AGENTURY FRA 9.2

Členské státy EU by měly v souladu s Istanbulskou úmluvou vytvořit pevný právní základ pro mimořádné příkazy pachatelů, aby opustil příbytek oběti, jež vydává policie, aniž by byl vyžadován souhlas nebo žádost oběti. Kromě toho by členské státy měly zajistit, aby donucovací orgány tyto příkazy ve všech vhodných případech skutečně vydaly, aby bylo dodržování těchto příkazů ze strany pachatele důsledně monitorováno a aby jejich nedodržení bylo nekompromisně postihováno.

V souladu s články 50 a 52 Istanbulské úmluvy jsou členské státy, které úmluvu ratifikovaly, povinny zajistit, aby policie byla schopna a ochotna poskytnout obětem okamžitou a adekvátní ochranu vydáním mimořádného příkazu pachateli, aby opustil příbytek oběti. Některé členské státy však stále nemají ve svých právních systémech možnost vydávat tento příkaz, zatímco v dalších zemích se policie podle údajů agentury FRA získaných v roce 2021 zdráhá tuto možnost používat. V jiných zemích jsou vydávány mimořádné příkazy, ale k zajištění toho, aby je pachatelé násilných trestných činů spolehlivě dodržovali, se dělá jen málo.

STANOVISKO AGENTURY FRA 9.3

Členské státy EU musí zajistit, aby jejich soudnictví zůstalo nezávislé a nestranné, aby bylo zaručeno, že v příslušných případech souvisejících s právem EU budou rozhodnutí přijímána v souladu se zásadami právního státu a základními právy, včetně článku 47 Listiny. Členské státy EU by měly zejména zajistit, aby soudcům a státním zástupcům neohrožilo disciplinární řízení kvůli způsobu, jakým vykonávají své soudní funkce.

Nezávislé soudnictví je základním kamenem právního státu a přístupu ke spravedlnosti (článek 19 Smlouvy o Evropské unii, čl. 67 odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie a článek 47 Listiny základních práv EU). Tuto nezávislost mohou ohrozit nejen externí subjekty, jako je vláda nebo sdělovací prostředky, ale také vnitřní mechanismy rigidní soudní správy, které vyvíjejí tlak na státní zástupce nebo soudce, jak se připomíná v rozsudcích SDEU z roku 2021 ve věcech týkajících se soudů v Polsku a Maďarsku.

Toto nebezpečí je spojeno zejména s opatřeními disciplinární kontroly. Pokud se taková opatření vůbec vůči soudcům a státním zástupcům používají, je třeba dbát na to, aby nenarušovala výkon soudních funkcí.

10

VÝVOJ V OBLASTI PROVÁDĚNÍ ÚMLUVY O PRÁVECH OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Evropská komise zahájila provádění nové strategie EU týkající se osob se zdravotním postižením na období 2021–2030. Bylo oficiálně přijato nařízení o společných ustanoveních, které zavedlo přísná kritéria s cílem zajistit, aby financování EU bylo v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Byla posílena práva cestujících v železniční přepravě pro osoby se zdravotním postižením. Zpráva Evropského parlamentu o poznatcích získaných z petic týkajících se práv osob se zdravotním postižením objasnila Unii i členským státům oblasti, v nichž je třeba dosáhnout zlepšení.

Pandemie onemocnění koronavirem 2019 (covid-19) vedla u osob se zdravotním postižením k vyšší míře úmrtnosti a nemocnosti. Vlivem zpráv o špatném zacházení se stále více vyzývá k okamžité deinstitucionalizaci. V rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva o segregovaném vzdělávání dětí se zdravotním postižením se zdůrazňuje potřeba plně inkluzivního vzdělávání v primárním a sekundárním vzdělávání.

Členské státy podnikly další kroky k provedení nového evropského aktu o přístupnosti. Provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením nad rámec stávajících směrnic EU bylo i nadále nerovnoměrné. Všechny členské státy mají nyní vnitrostátní monitorovací orgán podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Článek 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a strategie EU týkající se osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 požadují deinstitucionalizaci osob se zdravotním postižením. Zavedení strategie týkající se osob se zdravotním postižením zvýší potřebu dokončit proces deinstitucionalizace v EU. Tomuto procesu napomohou pokyny Komise členským státům ohledně zlepšení nezávislého způsobu života a zapojení do společnosti, které mají být zveřejněny v roce 2023.

STANOVISKO AGENTURY FRA 10.1

EU a její členské státy by měly naléhavě urychlit své úsilí o deinstitucionalizaci, mimo jiné prostřednictvím vhodného využívání a monitorování finančních prostředků EU s cílem zajistit, aby osoby se zdravotním postižením mohly žít nezávisle a být zapojeny do společnosti. To je obzvláště důležité, aby se zabránilo dalšímu porušování práv osob se zdravotním postižením v budoucích pandemiích nebo jiných mimořádných situacích s podobnými dopady.

Nové nařízení o společných ustanoveních (2021/1060), přijaté v roce 2021, stanoví podmínky a postupy pro osm fondů EU. Výslovně propojuje financování s dodržováním Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Nařízení vyžaduje, aby členské státy vytvořily opatření zajišťující, aby politika, právní předpisy a normy týkající se přístupnosti byly řádně zohledňovány při přípravě a provádění programů. Požaduje rovněž zapojení organizací osob se zdravotním postižením do celého cyklu financování a provádění a uplatňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením jakožto jednu ze „základních podmínek“ pro využívání finančních prostředků EU.

Nařízení o společných ustanoveních je proto důležitým prostředkem k zajištění toho, aby finanční prostředky EU nebyly využívány k upevnění ani jinému rozšíření institucionalizovaných způsobů života (například spolufinancováním renovace těchto institucí). Jeho cílem je zajistit, aby finanční prostředky místo toho přispívaly k procesu deinstitucionalizace (například spolufinancováním nových staveb a služeb umožňujících podporované způsoby života v komunitě).

Pandemie covidu-19 zdůraznila naléhavou potřebu deinstitucionalizace. Osoby se zdravotním postižením jsou v důsledku pandemie vystaveny většímu riziku, pokud jde o jejich tělesné zdraví. Čelí také velkým rizikům v oblasti duševní pohody, zejména pokud se nacházejí v institucionalizovaném prostředí, a to z důvodu vyššího rizika sociální izolace.

Ustanovení čl. 33 odst. 2 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením vyžaduje, aby všechny členské státy EU zřídily nezávislý monitorovací orgán. Všechny členské státy EU a Unie tak již učinily, a rok 2021 se tak stal rokem, kdy bylo tohoto klíčového milníku v monitorování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením plně dosaženo.

Jak je však uvedeno v této zprávě a v předchozích vydáních zprávy o základních právech, v souvislosti s fungováním těchto orgánů přetrvávají problémy, včetně nedostatečného financování, nevyhovujících prostor a nedostatečných lidských zdrojů. Pandemie nám zároveň připomněla, že je třeba zvýšit povědomí o právech osob se zdravotním postižením, což je jednou ze základních funkcí těchto orgánů. Kvůli úloze, kterou vnitrostátní orgánům stanoví nové nařízení o společných ustanoveních, včetně sledování souladu jednotlivých fází provádění finančních prostředků EU s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, budou tyto orgány potřebovat další zdroje.

STANOVISKO AGENTURY FRA 10.2

Členské státy EU by měly zajistit, aby subjektům, které určí jako monitorovací orgány podle čl. 33 odst. 2, přidělily dostatečné lidské a finanční zdroje. Při navrhování, monitorování a provádění příslušných politik a fondů EU by měly usilovat o úzké partnerství s těmito orgány. Měly by rovněž zajistit, aby tyto orgány měly k účinnému a efektivnímu plnění svých úkolů dostatečné zdroje, zejména v rámci politik a cyklů financování EU.

Článek 9 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením vyžaduje, aby státy, které jsou stranou úmluvy, zajistily, aby osoby se zdravotním postižením měly na rovnoprávném základě s ostatními přístup k hmotným životním podmínkám, dopravě, informacím a komunikaci, včetně informačních a komunikačních technologií a systémů, a k dalším zařízením a službám dostupným nebo poskytovaným veřejnosti, a to v městských i venkovských oblastech.

STANOVISKO AGENTURY FRA 10.3

Členské státy EU by měly urychlit provádění směrnice o přístupnosti webových stránek a evropského aktu o přístupnosti a měly by usilovat o zajištění přístupnosti v oblastech, které ještě nejsou harmonizovány právními předpisy EU, aby se osoby se zdravotním postižením mohly plně podílet na všech aspektech života a měly přístup na rovnoprávném základě s ostatními k zařízením a službám dostupným nebo poskytovaným veřejnosti.

Pandemie odhalila nedostatky v poskytování informací osobám se zdravotním postižením. Mnoho veřejných webových stránek je navzdory přijetí směrnice o přístupnosti webových stránek stále třeba zlepšit, zatímco provádění evropského aktu o přístupnosti je stále v rané fázi. Problémy s přístupností přetrvávají v oblastech, jako jsou prostředí voleb, soudy a doprava.

Rok 2021 přinesl v oblasti ochrany základních práv pokrok i nezdary. *Fundamental Rights Report 2022* (Zpráva o základních právech 2022) agentury FRA přináší přehled hlavního vývoje v EU od ledna do prosince roku 2021 a stanoviska agentury FRA k němu. Hovoří se v ní o dosažených úspěších i oblastech, které i nadále vzbuzují obavy, a poskytuje přehled hlavních témat, která utvářejí debatu o lidských právech v celé EU.

Letos se zaměřuje na sociální práva a rovnost s ohledem na oživení po pandemii covidu-19. Ostatní kapitoly se věnují těmto tématům: Listina základních práv Evropské unie; rovnost a nediskriminace; rasismus, xenofobie a související nesnášenlivost; integrace Romů; azyl a migrace; informační společnost, soukromí a ochrana údajů; práva dítěte; přístup ke spravedlnosti a vývoj v oblasti provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

PROSAZOVÁNÍ A OCHRANA VAŠICH ZÁKLADNÍCH PRÁV V CELÉ EU —

Úplné znění *Fundamental Rights Report 2022* (Zpráva o základních právech 2022) agentury FRA naleznete na adrese see

<https://fra.europa.eu/en/publication/2022/fundamental-rights-report-2022>

Viz také související publikace FRA:

- FRA (2022), *Zpráva o základních právech 2022 – stanoviska agentury FRA*, Lucemburk, Úřad pro publikace, <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/fundamental-rights-report-2022-fra-opinions> (k dispozici ve všech 24 úředních jazycích EU)
- FRA (2022), *Social rights and equality in light of the recovery from the Covid-19 pandemic* (Sociální práva a rovnost s ohledem na oživení po pandemii covidu-19), Lucemburk, Úřad pro publikace, <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/social-rights-equality-recovery-covid-19> (k dispozici v angličtině a francouzštině)

Předchozí výroční zprávy agentury FRA o výzvách a úspěších v oblasti základních práv v Evropské unii naleznete na [internetových stránkách agentury FRA](#) (k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině).

DALŠÍ INFORMACE

FRA – AGENTURA EVROPSKÉ UNIE PRO ZÁKLADNÍ PRÁVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Vídeň – Rakousko

Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

 twitter.com/EURightsAgency

Úřad pro publikace
Evropské unie